

# BEWAAR HET PAND

**Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen**  
verschijnt eens in de veertien dagen

## Kommissie van redactie:

Ds. M. Baan, Zeist; Ds. G. Blom, Meerkkerk; Ds. R. Kok, Nijkerk; Ds. H. van Leeuwen, Urk; Ds. C. Smits, Sliedrecht-Centrum; Ds. D. Slagboom, Dordrecht-Centrum; J. van Heteren, Sliedrecht-Centrum en Joh. van der Lee, Alphen aan den Rijn.

## Redactie:

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 13, Meerkkerk. Telefoon 01837-357

## Administratie:

Joh. van der Lee, Van Eeghenstraat 14, Alphen aan den Rijn, tel. 01720-3814, postrekening 704350, t.n.v. de administrateur van „Bewaar het pand” te Alphen aan den Rijn. Abonnementsprijs f 6,— per jaar. Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en voor Canada 3 dollar per jaar. Advertenties f 0,20 per m.m. Bij kontrakt korting.

## MEDITATIE

### Op een Rotssteen

*Leid mij op een rotssteen, die mij te hoog zou zijn.*

*Psalm 61 : 3b*

Wat zou het een weldaad zijn indien in deze tijden van spanning en druk en verschrikking, overheid en volk eens terugkeerden tot der vaderen God, tot Davids God en Heere. Indien ons volk eens toevlucht zocht bij Hem, tot Wie David bidt: „leid mij op een rotssteen, die mij te hoog zou zijn”.

De Heere is de Rotssteen der heiligen, de Toevlucht Zijn volks. Het is de roem van Gods gunstgenoten: de Heere is mijn Steenrots en mijn Burcht, mijn Rots op Welke ik vertrouw. O, er is geen veiliger plaats dan in de schaduw van deze Rotssteen.

Ja waarlijk, de Heere is meer dan de sterkste steenrots dezer aarde. In Hem is verberging voor de schrik des nachts; voor de pijn, die des daags vliegt; voor de pestilentie, die in de donkerheid wandelt; voor het verderf, dat op de middag verwoest. Niets vermag tegen deze Rotssteen. Hier vloeien de wateren des levens om niet. Hier is hemels manna ter verzadiging. Hier vrede en blijdschap door de Heilige Geest.

O, wonder heerlijke Schuilplaats!

Maar wie zal klimmen op deze Rots?

Zij kan door vleselijke ogen niet gevonden worden. Zij kan in eigen kracht niet worden beklommen. Door zijn mogendheid kan niemand zich hier staande houden of zichzelf bewaren.

Dat leert al Gods volk.

Dat leerde ook David.

Daarom: „leid mij op een rotssteen, die mij te hoog zou zijn”.

Mij, David, die zo krachteloos ben in mijzelf; die door vele benauwdheden ben omgeven en door banden des doods omringd. Hij gevoelt zich onmachtig en krachteloos om die Rotssteen te bereiken en te beklimmen. Hij is te hoog en te steil. Zal hij Hem bereiken, dan is het nodig, dat de Heere Zelf door Zijn Geest en Woord tot hem afdaalt, hem grijpt en met sterke hand opvoert op dien Rotssteen des behouds.

Vandaar zijn worstelend smeekgebed: „Leid mij op een Rotssteen, die mij te hoog zou zijn”. Spurgeon vertelt, hoe de noordelijke kusten van Engeland bestaan uit steile rotsgevaarten, die uit zee opstijgen. Menig schip is op die rotsen stukgeslagen en de schepelingen kwamen om, wijl die rotsen te steil en te hoog zijn, om te beklimmen, inzonderheid wanneer de drenkelingen afgemat en uitgeput waren. Een predikant van een dier zeedorpen had daarom trappen laten uithouwen in de wand der rotsen en die trappen leidden alle naar een spelonk, uitgehouwen in de krijtrots. Langs die trappen konden de schepelingen opklimmen en zo de veilige schuilplaats bereiken. Maar door ruwe stormen waren die trappen weer zo verwoest, dat die schuilplaats te hoog en onbereikbaar werd voor

verongelukte schepelingen. Toen werd besloten ijzeren staven langs die rotswanden te maken, waaraan kettengladders werden bevestigd, en bij stormweer werden daar wachters bij geplaatst, die de ongelukkigen naar boven konden helpen.

Ziet ge daarin niet een treffend beeld?

Christus Jezus de Rotssteen des behouds en de Schuilplaats tegen de vloed. En ieder ontdekt zondaar, die zijn schuld en zonde leerde kennen, die al zijn leunsels en steunsels verloor, is als de schipbreukeling, die heen en weer geslingerd wordt in de zee van ramp en ellende. Het Woord Gods leert hem, dat er vrede en redding is in de Heere Jezus Christus, dat er in Hem verzoening en een schuilplaats is, een eeuwige verberging tegen de toorn Gods en tegen de machten der hel.

Maar ach, die Rotssteen der behoudenis is hem te hoog. Hij mist de kracht des geloofs om hem te beklimmen. Zal hij ooit die veilige plaats bereiken, dan moet er hulp opdagen, een machtige hand, die hem aangrijpt en leidt op die onbeklimbare Rots.

Welk een zalig voorrecht, daar heeft God nu voor gezorgd. Hij Zelf is de Wachter Israëls, Die niet slaapt of sluimert, maar waakt om te verlossen de nooddriftigen, mitsgaders de ellendige, die daar roept. Hij weet, dat het van hun kant een eeuwig omkomen is. Zie, de Heilige Geest is van de Vader en de Zoon uitgegaan en in Gods Vrederaad gesteld, om af te dalen tot die in zichzelf verloren zielen. En Hij leidt ze Zelf langs de ladder des geloofs tot die Christus, die in Zijn kruisverdienste, in Zijn dood en opstanding een Rotssteen der behoudenis is voor verloren zondaren.

Daarom, al meent gij, ziende op uzelf, reddeloos verloren te zijn, uw roepen zal niet vergeefs zijn. Zo moet geleerd, dat uit de wer-

## VAN DE ADMINISTRATIE

Wel velen, maar lang nog niet allen betaalden hun abonnementsgeld van de 3e jaargang, die reeds 1 april j.l. inging. Als de vakantie voorbij is was het plan, hun die tot heden niet betaalden, een herinnering, tevens verzoek om het abonnementsgeld spoedig te voldoen, toe te zenden. Dit alles kost veel tijd, maar ook hoge porto kosten. Vandaar ons vriendelijk verzoek aan hen, die het abonnementsgeld nog verschuldigd zijn te betalen, dit niet langer uit te stellen, maar spoedig daaraan te voldoen. Wij zien belangstellend uit. Dankbaar vermelden wij hierbij dat wij extra ontvingen f. 70.50. Ons giro-nummer is 704350 t.n.v. Adm. Bewaar het Pand, v. Eeghenstraat 14, Alphen a.d. Rijn.

v.d.L.

ken der wet in der eeuwigheid geen vlees meer voor God gerechtvaardigd wordt.

Maar als alle kracht uitgeput is, zodat gij er nooit zou komen, dan doet de Heere een volkomen werk en zet de ziel zelf op de Rotssteen, in Christus in.

En zo komen ze er, wijl die plaats voor hen zelf te hoog zou zijn.

En op de Rots zijn ze eeuwig veilig.

In de Rots hebben ze een eeuwige verberging.

O, wonder heerlijke Schuilplaats!

Sterke Rots en tegenweer!

Die in de Schuilplaats des Allerhoogsten is gezeten, die zal vernachten in de schaduw des Almachtigen.

Haast u dan, om uws levens wil!

Zoek nog schuiling in die enige Steenrots, Die behouden kan.

Dat de trage handen en de slappe knieën mochten worden opgericht. En de bede in het hart moge levendig zijn: „Leid mij op een Rotssteen, die mij te hoog zou zijn”.

Op de Rotssteen Christus is het eeuwig veilig! De bewoners zijn er rustig te midden van alle storm.

Ja, ze zingen er zelfs:

Hoe 't ook nog stormen zal,  
Straks ben ik thuis.  
Vreemd'ling in 't aardse dal,  
Reis ik naar huis.  
Daar is 't geloei voorbij,  
Van 's levens stormgetij,  
Eind'lijk toch wacht het mij,  
't Hemels tehuis.

Jok u, lezer?

Driebergen

Ds. De Jong

## De Pelgrimsreis is voor Oud en Jong

61.

Zodra het hart van een pelgrim niet meer ten volle verenigd is met de weg der gehoorzaamheid, gaat het redeneren en dat sterkt het ongeloof. Vanuit het geloof komt nooit enige bedenking op tegen de weg des Heeren. Het geloof dat door de liefde werkt, kiest het doen van de wil des Heeren, al komt er nog zoveel tegenop. Vanuit het redeneren komt men altijd af te wijken van de Heere in ongehoorzaamheid. Met weinig moeite weet men dan te klimmen over het hek dat ons scheidt van de weg

die veel begeerlijker is voor het vlees, om er met veel meer genot voor ons godsdienstig gevoel de reis naar Sion te vervolgen.

Zo is de Pelgrim met zijn jeugdige broeder Hoop geweken van het vertrouwen op het Woord en gekomen op het pad van allerlei vleselijke beschouwingen. Met de gedachte dat het pad zou uitlopen op de hemelpoort, voerde het hen naar de verschrikkingen van de hel. Getroffen door vele verschrikkingen, vermoeid door het worstelen met de duisternis,

## KORREKTIE

Het opschrift boven de meditatie van Ds. van Doorn in het vorig nummer van dit blad was niet geheel juist. Er staat: „Een open vraag aangaande het Godsbezit van Godskind”. Dit moet zijn: „Een spotvraag aangaande het Godsbezit van Gods kind”.

De redaktie

heeft de slaap hen bevangen. En daarin zijn zij door reus Wanhoop gevonden, die de verdwaalde reizigers met zijn wrede handen gevangen nam, en deed zuchten in zijn greep. Geworpen in een vunjige kerker van het kasteel Twijfel, werden zij door reus Wanhoop met bijstand van zijn vrouw Wantrouwen, niet weinig getiranniseerd.

Onbeschrijflijk is het leed dat door deze verdwaalde en bedroefde broeders is doorworsteld van woensdagmorgen tot zaterdagavond. Vanuit het hol van reus Wanhoop is nooit op enige verkwikking te rekenen. Het ongeloof snijdt alle hoop op de Heere af. Het neemt alle verwachting van Zijne goedertierenheid weg. Alles wordt hier door reus Wanhoop in het werk gesteld tot onze totale ondergang in de wanhoop. Hij spoort zijn gevangenen aan tot de verschrikkelijkste daden die te bedenken zijn, daar het hen niet mogelijk is, hun ziel te bevrijden uit zijn greep. Door die allervreselijkste daden, waartoe zij door reus Wanhoop werden aangespoord, kon het lijden in zijn hol alleen maar beëindigd worden. En dat is door zijn zogenaamde barmhartigheid, die in wezen zo wreed is als de hel. Want reus Wanhoop wil dat zij uit eigen beweging vanuit zijn hol springen in het eeuwige vuur, gelijk als Judas dat deed. En erger is niet te bedenken voor de oprechten, dan eeuwig Gods zoete gunst en zalige gemeenschap te derven.

Maar gelukkig in al deze folteringen en kwellingen van het helse ongeloof, waren zij treurende en wenende over het gemis van de Heere. En dat kwam op uit het innerlijke leven van het geloof, hoe diep het ook bedolven lag onder het geweld van de hel. En dat zuchtende leven tot de Heere is het onaantastbaar leven der genade. Vanuit dat nieuwe levensbeginsel treurt en weent het hart van deze arme pelgrims tot de Heere. En dat is ons ook bekend vanuit de Schrift.

Toen de discipelen, naar de mens gesproken, meer dood dan levend waren door de kwellingen van het ongeloof, bleef het hart toch nog treuren en wenen over het gemis van de Heere. In de boodschap van de vrouwen, de Heere is opgestaan en Hij gaat u voor naar Gallilea, vonden zij, en al was het niet terstond met volle klaarheid, de sleutel van de belofte tot bevrijding uit de kwellingen van het ongeloof. Wat hen beloofd was vanuit de staat der vernedering, zou door Hem vervuld worden in Zijn verheerlijking.

Al sprekende over voorgaande tijden, waarin de Heere verlossing gaf uit de banden van de dood, kwamen de twee reizigers naar Sion de ellende waarin zij door ongehoorzaamheid gekomen waren, steeds inniger te betreuren en te bewenen. Vanuit het onaantastbare leven der genade werden zij nu steeds krachtiger werkzaam aan de troon der genade. De verlossing moest vanuit Sion komen.

Aanvankelijk deden zij dat meer persoonlijk, men dorst er niet voor uit te komen. Er was zoveel waarin zij veroordeeld werden, en dat benam de vrijmoedigheid. Maar naarmate het hart inniger begon te treuren en te wenen over het gemis van de Heere, bekwam het door Zijn genade meer vrijmoedigheid in het gebed. Gemeenschappelijk kwamen zij nu de gehele nacht door uit de banden van de dood en angsten van de hel te roepen tot de Heere. Ja, een alarmgeschrei tot Hem op te heffen om ontferming.

En zie, de Heere zag in ontferming neer op Zijn zuchtende kinderen. Bij het aanbreken van de dag, vond de Pelgrim in de plooiën van zijn kleed de sleutel „Belofte”, die hem dierbaar en onmisbaar was. Want daarin spreekt de Levensvorst. Hij triomfeert over het ongeloof.

Hij heeft satans kop vermorzeld.

Maar alvorens men tot gebruik van deze

wonderlijke sleutel overging, heeft de Pelgrim zijn dwaasheid beleden. Vanuit de innerlijke ontroering van het wezen en leven des geloofs, sprak hij: Wat ben ik toch een dwaas! Daar blijf ik nu in dit vunjige kerkerhol liggen, ter-ik vrij zou kunnen rondlopen! Ik bezit desleutel „Belofte”, en ik weet zeker, dat ik daarmee elk slot van dit kasteel Twijfel vermag te openen.

„Wel”, zei Hoop, „dat is goed nieuws, mijn broeder, haal die sleutel tevoorschijn en beproef hem eens!”

Bij de reizigers naar Sion komt het altijd aan op het geestelijk kennen en gelovig gebruik van de beloften des verbonds. Vanuit het Goddelijk beloven, kwamen zij weer met een heilige aktiviteit tot de heerlijkste geloofsdaden.

Nu nam de Pelgrim de sleutel, stak hem in het slot van de kerkerdeur, draaide hem om, en ziet, het slot sprong terug en de deur ging met gemak open, en de twee treurende en wenende mannen mochten nu van Godswege het vunjige hok van reus Wanhoop verlaten. De deur die naar het voorplein voerde, was ook spoedig geopend, en toen bereikten zij de ijzeren poort, die ook geopend moest worden. Maar dat slot ging verbazend moeilijk, toch opende de sleutel het.

Nu wierpen zij de poort open, om met spoed te ontvluchten, maar het knarsen van de hengsels deed de reus Wanhoop ontwaken, die de vluchtelingen zo snel hij kon, wilde achterhalen. En dat zou zeker geschied zijn vanwege zijn geweldige vaardigheid in het lopen, maar hij werd door een toeval overvallen, zodat hij de vluchtende pelgrims met geen mogelijkheid kon achterna zitten.

Zo menigmaal reus Wanhoop in aanraking komt met de overwinning van de opgestane Heiland, wordt hij getroffen door een toeval, en zinkt in onmacht ter neder. En dat komt hij nooit weer te boven, want de opstanding van Christus is door hem niet krachteloos te maken. De gedachte dat hij overwonnen is door de gekruiste Christus, krenkt hem dagen nacht, want op die geweldige nederlaag had hij niet gerekend.

Weldra bevonden de pelgrims zich nu op de koninklijke heirbaan, en kondenze vrijademen, omdat zij zich buiten het gebied en het geweld van de reus bevonden.

Zodra zij veilig waren aangekomen bij de plaats waar zij van de rechte weg waren afgeweken, overlegden zij wat zij zouden kunnen doen om te voorkomen dat anderen in de macht van de reus Wanhoop zouden geraken. Zo besloten zij een paal op te richten, en daarop deze woorden te schrijven: „Deze weg voert naar het kasteel twijfel, bewoond door de reus Wanhoop, die een verachter is van de Koning der Hemelstad, en de heilige pelgrims om het leven wil brengen”.

Velen die na hen kwamen, lazen hetgeen geschreven was, en ontkwamen het gevaar.

Toen zij dit gedaan hadden, zongen zij het volgende lied:

Wij weken van de weg, doch wij bevonden  
Wat 't zegt te treden op verboden gronden.  
Gij die hier na ons komt, neemt u in acht  
En wijkt niet af; opdat niet onverwacht  
Door Hem, die Wanhoop heet, ge wordt  
gegrepen

Die u gevangen naar zijn Twijfelburg zal  
slepen.

Wees zo goed en vertel het voort aan alle reizigers, nooit te klimmen over het hek dat voor ons gesloten is, maar dat zij moeten volharden in het gaan op de weg der gehoorzaamheid.

N.

R. Kok

## De waarheid van schepping en val

1.

*Om fundamentele zaken.*

Het zal niet nodig zijn, om de direkte aanleiding tot het schrijven over schepping en val hier te noemen. Ieder, die ook maar enigzins op de hoogte is van de huidige beoordeling van de eerste hoofdstukken uit Gods Woord, zal deze aanstonds zelf kunnen zeggen.

De aanleiding is toch nergens anders in te

vinden, dan in de ontkenning van de feitelijke van het gebeuren rond schepping en val, zoals die de laatste tijd min of meer bedekt geopenbaard wordt.

Reeds meer dan een jaar geleden bereikte de kommissie van redaktie de vraag van één onzer predikanten om in ons blad aandacht te besteden aan de boze raadsragen tegen Gods Woord. Kennelijk werd in die vraag ook bedoeld op een behandeling van het gezag en de betrouwbaarheid van Gods Woord in verband met de benadering van deze dingen. Ook daarna kwamen meerdere verzoeken in deze richting.

Zo lag het reeds lang in de bedoeling te proberen een en ander over deze zaak te schrijven. Het blijkt nu te meer nodig daar deze aangelegenheid op eigen erf, een door ons betreunde aktualiteit gekregen heeft.

Uiteraard is het bespreken van dit onderwerp geen gemakkelijke zaak. Het kan nu eenmaal niet anders dan door kennis te krijgen van de verschillende stellingen en uitspraken, die door allerlei schrijvers op dit gebied de laatste tijd gedaan zijn. Veelal spreken dezen niet de taal der eenvoudigen. Daarom heb ik ook lang geaarzeld om hieraan te beginnen.

Anderzijds heb ik echter gevoeld, dat het voorbijgaan aan dit onderwerp, juist tegemoet komt aan een bepaald soort wetenschappelijk denken. Daarbij heb ik het oog op die wetenschap, die met allerlei vóóroordelen nadert tot Gods Woord, en bij veel woordvoerders in deze aangelegenheid zo'n grote rol speelt. Het is die wetenschap, die ook aan de eenvoudigen het recht ontzegt, om maar één woord te spreken in de onderhavige kwestie, laat staan te oordelen.

Voor die afgod mogen en behoeven we niet te buigen. Hetgeen natuurlijk niet wil zeggen, dat de gestelde vragen en opmerkingen, niet ernstig en oprecht onderzocht dienen te worden.

Vergeet daarbij niet: het gaat hier om fundamentele zaken. Geen ogenblik zou ik eraan denken hier tijd aan te besteden, indien ik daarvan niet overtuigd was.

Spottend is het wel eens opgemerkt, dat het niet uitmaakt voor de zaligheid of de slang wel of niet gesproken heeft. Die spot valt op een andere wijze terug te vinden bij heel wat voorstanders van een ander verstaan van de geschiedenis van schepping en val, dan Gods Woord eenvoudig aangeeft. Maar bewust of onbewust gaat deze spot aan de werkelijkheid voorbij.

Om fundamentele zaken!

Allereerst raakt deze gehele zaak het Woord van God. De eerste hoofdstukken van de Bijbel zijn Gods Woord. Dat Woord van God is waar, is betrouwbaar, heeft gezag. God Zelf is toch de eigenlijke Auteur der Heilige Schrift.

Prof. Greydanus schrijft in „Schriftbeginselen ter Schriftverklaring”: Wat God dus in de Heilige Schrift openbaart, hetzij over Zichzelf, hetzij aangaande het schepsel, over engel en duivel, over mens en mensheid, over geschiedenis en toekomst, over hemel en aarde, en waarover ook maar, is waarheid. En moet door ons als waarheid gelovig worden erkend en voorgesteld, ook in onze „Schriftverklaring”. Het kan en mag dus niet aan de discussie worden overgeleverd of de historische mededelingen van Gods Woord betrouwbaar zijn.

Het in twijfel trekken van deze mededelingen, brengt dit Woord in geding. En naar twee zijden wordt dit waar, als de geschiedenis van schepping en val niet genomen wordt zoals die er staat. In de eerste plaats wordt in dat Woord het gehele Woord bestreden.

In de tweede plaats volgt op de kritiek op de eerste hoofdstukken de kritiek op het vervolg vanzelf. We hebben Gods Woord hoog te houden. De bron mag niet verontreinigd worden. De lamp moet helder branden. Laten we het betrachten in de wetenschap: Gods Woord verdedigt Zichzelf, en wij mogen alleen maar stamelend daarvan getuigenis geven.

Dan, dit raakt de belijdenis. De belijdenisgeschriften spreken een duidelijke taal. Artikel 5 van de Nederlandse Geloofsbelijdenis getuigt: En wij geloven, zonder enige twijfeling, alwat daarin, in de boeken van de Heilige Schrift, begrepen is. Trouwens de belijdenisgeschriften

van de kerken der Reformatie hier en in het buitenland stemmen overeen in het aanvaarden van de bijzonderheden in de geschiedenis uit Gods Woord van schepping en val. Zo stelt men zich tegen de duidelijke uitspraken van de belijdenis, zonder dat uit Gods Woord aangetoond wordt, dat de belijdenis onjuist is. En het behoeft geen betoog dat in onze tijd die belijdenis ook hooggehouden dient te worden.

Ook komt hier de prediking in geding. Het is openbaar, dat de doorwerking van de zgn. nieuwe benadering van Genesis 2-3 b.v. in de prediking binnen de Gereformeerde Kerken, wrange vruchten draagt. Hoe kan het anders? Waar de betrouwbaarheid en het gezag van Gods Woord ondermijnd worden, daar wordt de bediening van dat Woord mager en zonder kracht. En schepping en val dienen in de prediking hun plaats te hebben. Helaas was deze plaats op het erf van menige kerk reeds gering, maar door deze kritiek zal het nog minder worden. Dan: in de prediking moet toch Christus als de 2e Adam voorgesteld worden, en hoe kan dat, als het bestaan van de 1ste Adam met legenden omringd wordt, of zelfs geheel en al legendarisch genoemd wordt?

Tenslotte: dit betreft ook de beleving. Wij hebben schriftuurlijke beleving nodig. Als we over de zaak die ons bezighoudt hebben, kan de Helvetische konfessie ons onderwijzen (1562): „Zo rusten wij slechts in het oordeel van geestelijke mensen, dat uit het Woord van God is genomen”. Geen beleving buiten of tegen Gods Woord. De Heere onderwijst de Zijnen door Woord en Geest. Hij leidt ook terug naar de eerste dingen, maar dan ook naar dat Woord. Ik kan het niet anders zien dan dat de schriftuurlijke beleving van wat God openbaart aangaande de eerste dingen in het Paradijs in gedrang komt. En daarmee raakt deze zaak de bearbeiding van zielen. Moet ik de velen, die mij toebetrouwd zijn, een Woord brengen, dat niet zo genomen moet worden als God het gegeven heeft? Gevoelt u de ernst van deze vraag?

Met deze enkele punten zijn we al vooruitgegrepen, zelfs op de beoordeling. We zijn ons daarvan bewust. Later hopen we hierop terug te komen. Vergeet één ding niet. Blijf niet staan bij de kritiek op deze kritici, zoek voor uzelf de beleving van de kracht van Gods Woord.

D. Slagboom.

## Vergelijking met Abraham

Wie is er van ons, die zo hard is aangevallen als Abraham, en die een zó ellendig leven heeft, dat nooit in rust was? Want God beveelt hem het land van zijn geboorte te verlaten, en als hij het achtergelaten heeft, blijft hij daar wachten op het midden van de weg, totdat zijn vader overleden is. Eindelijk komt hij dat land binnen, zelfs niet wetende naar welke kant hij zich moet wenden, want God verwaardigt Zich niet hem te zeggen welk land het is, waarheen Hij hem roept, maar Hij houdt hem daar als met ijdele beloften gepaaid. En als hij daar gekomen is, wat dan? Men kwelt hem, men hindert hem, er is anders niet dan onrust. En verder, wanneer de mensen hem terdege geplaagd hebben, dient de honger zich aan, zodat hij zich moet terugtrekken; zijn vrouw wordt hem daar ontroofd. En dan, als hij terugkeert, begint het weer; en voor de tweede maal moet hij elders voedsel zoeken, en intussen zegt God tot hem: het doet er niet toe, Ik zal u dit land geven, gij zult er heer en meester zijn. Ja, maar hij ziet er niets van. Intussen heeft hij geen plaats om te verblijven en niettemin belooft God hem, dat Hij hem erfgenaam van de wereld zal maken. En verder, wanneer het schijnt, dat hij nakroost moet hebben, heeft hij het in het geheel niet, en toch moet daarin zijn heil liggen; maar hij is oud en verouderd, en toch zegt God tot hem: gij zult geen heil hebben, als gij geen nakroost hebt, en hoe zal dat dan? Hij is al zo oud, dat hij het niet meer verwachten kan.

Wel, en als God hem Ismaël gegeven heeft, wat dat? Hij moet uit het huis gebannen en weggezonden worden. En dan ten laatste, als hij Izak heeft, volgens de belofte, ontruikt God

hem zijn eigen kind en komt hem zeggen: Ga hem doden. Dat is nog meer dan wij van Job horen. Want als een vader hoort, dat zijn kinderen door de bliksem getroffen zijn, ofwel dat men ze vermoord heeft, dan is dat waarlijk heel bitter voor hem en zwaar om te dragen; maar dat hij zijn kind met zijn eigen hand gaat doden, dat is wel het uiterste, en Abraham moet zover komen. En dan, wanneer God hem zijn zoon teruggegeven heeft, alsof Hij hem van de doden had opgewekt, toont Hij hem wat de belofte is die Hij hem gegeven had: Ik heb u tot nu toe gezegd, dat gij erfgenaam zult zijn van dit land, maar het is er zover vandaan, dat gij u daarin zult verheugen, dat gij gedurende uw leven in het bezit zult komen. Dat uw nakomelingen eruit verjaagd zullen worden, dat zij in een vreemd land zullen zijn onder een zeer wredetyranne gedurende een tijdruimte van 400 jaren. Wij zien, dat God Zijn knecht Abraham geoefend heeft op een wijze die ongewoon en onder de mensen niet gebruikelijk is. Waarom? Want Hij had hem ook bekrachtigd door Zijn Heilige Geest, en toch heeft Hij hem groten zware aanvallen toegeschikt. Daar ziet ge hoe God handelt met hen, die de uitnemendsten zijn, opdat zij ons tot spiegels zijn en voorbeelden om na te volgen. En waarlijk, men zal zulke werken niet uitvoeren in een kleine werkplaats, zoals in een grote — daar waar materiaal zal zijn en een menigte werklieden, zodat alles goed ingericht is en in orde — en als het een kleine zaak is, kan men er geen groot bedrijf uitoefenen. Zó gaat God te werk.

Joh. Calvijn

Uit een preek over Job 1 : 13 t/m 19.

## 24. UIT DE PRAKTIJK 23

De Heere spreekt in Zijn Woord over een volk dat Zijn lof vertellen zal, en dat Hij geschapen heeft tot Zijn eer; maar wat wordt daar weinig van gezien. Zij behoeven toch zo'n bedrukt leven niet te hebben, want zij hebben toch alle reden om verblijd te zijn, en doorgaans lopen zij te zuchten en te kreunen. Hoe kan dat toch zo zijn? zo werd ons eens op een huisbezoek gevraagd.

Ja vriend, daar raakt u een zaak aan die wel een verklaring nodig heeft, en waar het verstand maar moeilijk achter kan komen. Kijk eerst eens naar dat volk, wie en wat zijn zij in zichzelf aangemerkt, zij zijn gelijk alle anderen, zondige mensen, waar de vloek over uitgesproken is in het paradijs, en waar geen draad goeds van te verwachten is. Zij hebben dezelfde neigingen en begeerten van nature om nooit naar God te vragen. Er wordt wel eens van gezegd: „we zijn van één lap gescheurd”. Daar is ook in dat volk niets dat de Heere oorzaak zou geven om hun genade te bewijzen. Paulus schrijft dan ook, dat wij gelijk zijn aan al de anderen, en dat leert dat volk kennen en beleven dat zij niet beter zijn dan de anderen. Daar worden zij aan ontdekt en van overtuigd; van nature zijn zij zondaars, maar dan worden zij zondaars, en dattemeer als zij er aan ontdekt worden waar de zonde vandaan komt, als zij een blik krijgen in het paradijs en op Adam. Als dat toegepast wordt worden zij een verloren zondaar in de beleving en vallen God toe als Hijze voor eeuwig wegdoet, dat keuren zij recht.

Vriend, dat zijn zaken waar wat van gekend moet worden zal het wel zijn. Er zijn mensen, die over dit stuk maar liefst niet spreken; maar onthoud dit altijd, dat dit volk zal weten uit welke nood en dood zij verlost zijn, want aan zulk een volk wil de Heere Zijn deugden van rechtvaardigheid en barmhartigheid betonen en in de tijd Zijn genade verheerlijken. Zo komt een ziel in de nood, en als een mens in nood verkeert moet hij dadelijk geholpen worden, want anders komt hij om; maar hier wordt dat grote wonder geopenbaard, dat er nu Eén is, Die het voor die verloren zondaar opneemt, en een deur geopend wordt tot zijn behoudenis. Als dat mag plaats vinden, vriend, is er toch wel reden om de wonderen Gods te vermelden; de eeuwige dood voor ogen en nu een mogelijkheid om zalig te worden. Wat wordt God dan groot gemaakt, en daartoe zijn zij geschapen om de lof des Heeren te vermelden.

Wanneer een ziel uit dat wonder leven mag,

dat er ook voor hem een weg gebaad is om net zijn Schepper verzoend te worden, dan denkt hij wel, dat dit aangename leven wel voortduren zal; hij kan er dan niet inkomen dat dit nog veranderen zal, de één mag hier wat langer in verkeren dan de ander, maar als dat levendige wat gaat wijken, en het natuurlijke neemt wat de overhand, waar blijft dan veelal het lof vertellen en de blijdschap? En als er meer en meer ontdekt wordt wie en wat ik ben en blijf, en als men dan met een zwijgende mond over de aarde loopt, als men die gevoelige bliken van 's Heeren wege niet meer zo gewaar wordt als in 't eerst, en als de verdorvenheden weer zo opkomen, dan begint men er wat van te leren wat de Heere eens gezegd heeft: „zonder Mij kunt gij niets doen”, ook de Naam des Heeren niet groot maken. Dan is het wel naar gesteld, maar zij willen niettegenstaande dit alles niet ruilen met de welvarendste wereldling.

Ja man, dat is wonderlijk en voor het verstand niet te begrijpen, maar zo'n mens, die dat goede zo gesmaakt heeft, en er nu zo dor en dodig heengaat, die kan toch wel vertellen wat er gebeurd is?

Vriend, er zijn tijden in het leven, dat men het verstandelijk niet weergeven kan, dat alles zo toegesloten is, dat men zich de ongelukkigste en ellendigste op heel de wereld acht, zodat men er zelfs geen lust toe heeft om het te vertellen, en als men het als een geschiedenis moet weergeven, zou je weg willen lopen van je eigen koudheid. Neen vriend, 't is wat anders als men het eens vertellen mag, als men daarin de Heere op het oog mag hebben om Zijn grootheid te vermelden, vanwege Zijn goedertierenheid aan een onwaardige bewezen. Dan mogen zij weer ootmoedig verblijd zijn over die weldaad, en dan zijn ze niet nauw in hun ingewand. Maar hoe menigmaal is het anders gesteld, als een ziel geen heerlijkheid ziet en daar zo ongevoelig heengaat, probeer ze dan maar eens aan het praten te krijgen, ja veelal wel klagen over hun wanstalte tegenover de medemens, maar wordt die klacht eens levendig, dan houdt dat praten wel op dat toch veelal gepaard gaat met veel zelfhandhaving en de eer Gods niet voor ogen heeft. Maar de levende klacht heeft een levende God nodig, dat drijft uit tot de Heere, en dan mogen zij op die plaats terecht komen, dat de Heere zo welbehaaglijk is, namelijk in het stof van ootmoed. Het is zeker in de keuze en begeerte der ziel om de Heere groot te maken, en heiliglijk voor Hem te leven, maar wat komt daarvan openbaar, wat wordt er weinig goed van de Heere gesproken en hoe weinig erkenning van Zijn daden.

Dus als ik dat nu goed begrijp, dan ligt dat veel in de ongestalte van dat volk, dat zij zo weinig des Heeren lof vertellen?

Ja vriend, veelal wel, en daarom bestraffen zij zichzelf wel en zeggen: hoe moest mijn leven en spreken tot eer des Heeren zijn en hoe ben ik nu de aarden flessen gelijk. Als dat nu zo is dan kan er toch niets uitgaan van dat volk? Maar vriend, we zijn wel wat breedspakig geweest, maar we hebben geprobeerd om uw vraag te beantwoorden, zoals wij dit zien, en naar wij geloven hebben wij uit de praktijk van het leven enkele toestanden naar voren gebracht, maar voor u en ons allen is het ten hoogste noodzakelijk om tot dat volk te mogen behoren waarvan de Heere in Jesaja 43 getuigt: Dit volk heb Ik Mij geformeerd, zij zullen Mijn lof vertellen.

J. van Heteren

## Engelendienst

Even voorbij Weesp ging in de stille avond, in de richting van Muiden, Wiggert, „Het Botboertje”. Naar Huizen, zijn woonplaats ging de reis. 't Was de eerste maal niet, dat hij de weg van Amsterdam naar Huizen te voet ging. Omstreeks 1880 waren er nog geen publieke vervoermiddelen van Amsterdam naar Huizen.

Met de verkoop van zijn vis was het die week niet bijster vlot gegaan. Zo was het dan vrijdagavond al vrij laat eer hij Amsterdam verliet. Tot Weesp had hij nog mee kunnen rijden, maar nu moest hij te voet verder. Diep in de nacht zou hij zodoende zijn woonplaats pas bereiken.

Weesp lag nu reeds achter hem. De maan wierp haar zilverlicht over weg en polders; de weg en 't omliggende landschap hem zo welbekend.

Eenzaam lag de weg naar Muiden voor hem. Slechts 't geluid van zijn voetstappen verstoorde de stilte. Maar dan... hoorde hij het goed? Voetstappen achter hem.

Waar hij op de weg anders nooit hinder van had, was nu wel 't geval. Hij werd onrustig van binnen. En hij had nogal wat geld bij zich van de verkochte vis. 't Was net of een stem hem waarschuwde voor de voetstappen die achter hem klonken. Geld, roof, moord, deinde 't door hem heen. Gejaagd zag hij om. Tegen het licht van de maan zag hij de silhouet van een forse gestalte op nog geen honderd meter achter hem, aan dezelfde kant van de weg. Al spoedig bemerkte hij, dat 't geluid der voetstappen niet nader kwam, op dezelfde afstand bleef. En toen hij overstak naar de andere zijde van de weg en daarna weer angstig omzag, ontwaarde hij tot zijn schrik, dat die gestalte hetzelfde gedaan had.

't Op een lopen zetten? Neen, dan zou hij z'n vrees verraden. Hij zou gezien zijn leeftijd en de forse gestalte achter hem 't toch niet kunnen volhouden. Blijven staan, die vreemde opwachten, samen verder gaan, dit leek hem in ieder geval nog het beste. Wijgert bleef dus staan. Doch die ander bleef nu ook staan. 't Zweet brak hem uit. Dat loopt mis, dat ver-raadt zeker minder goede bedoelingen. Weer kwam 't als een angst over hem: 't is om uw geld of om uw leven te doen.

Doch in die benauwdheid spreekt 't als tot zijn ziel:

De Heer is bij mij, 'k zal niet vrezen,  
de Heer zal mij getrouw behoeden;  
zo God mijn schild en hulp wil wezen,  
wat zal een nietig mens mij doen?

De vrees week. Rustig vervolgde hij nu zijn weg, terwijl de onbekende hem nog steeds volgde. Wijgert wist zich veilig in 's Heeren bescherming.

Muiden komt nu in 't zicht. De donkere omtrekken van 't Muider slot, links van de weg, doemen op; 't maanlicht verzilverd transen en torentjes. Dan versnellen zich de voetstappen achter hem en de vreemdeling liep naast hem. Wijgert vreesde niets. De Heere was bij hem. Inmiddels liepen zij nu reeds tussen de aan weerszijden van de weg staande huizen. Dan staat de vreemdeling stil en spreekt. Hij maakt zich bekend als een arm man en vader van een groot gezin. Hij klaagt zijn nood aan Wijgert, spreekt van zijn vruchteloos pogen om werk te vinden, en van de nood, die zo hoog gestegen is, zodat er aan alles in zijn gezin gebrek is. „Ach, help mij als 't mogelijk is!” Vriendelijk antwoordde Wijgert, dat het wel op een zeer ongewone tijd en ook op een minder geschikte plaats is om van iemand een gave te vragen. „Ge laadt wel de schijn op u, alsof ge minder goede...”

„De schijn!? Neen de werkelijkheid is 't. Ik zal u vóór zijn en zeggen dat ik u al van Weesp af gevolgd ben, ja zelfs 't plan had u aan te randen en te beroven. Maar daar is iets, wat mij daarin verhinderd heeft”.

„Verhinderd?” vroeg Wijgert.

„Ja verhinderd”, gaf de vreemde ten antwoord. „Nog geen vijf en twintig stappen waart ge buiten Weesp, of ik zag twee mannen bij u. Dat was een tegenvaller. Alleen, ik kon maar niet begrijpen waar die zo spoedig vandaan gekomen waren, daar ge toch in Weesp alleen waart. Ge begrijpt, dat ik zó m'n plan niet durfde ten uitvoer brengen. Maar hier tussen de huizen zag ik die beide mannen verdwijnen. Gij zult, beter dan ik, wel weten waar die gebleven zijn. Maar het is al vrij laat. Ik moet naar huis terug. Zij zullen niet weten waar ik zo lang blijf.

J.G.v.M.

## KERKNIEUWS

AFSCHEID DS. KOK TE AMEIDE

Zondagmiddag 14 juli j.l. half 3 werd afscheid gepreikt door Ds. R. Kok. Zijn tekst was uit Hebr. 13 vers 20 en 21. Hoofdstema: Wij bidden de God des vredes met u, en voor u. 1e door Zijn herder; 2e om Zijn Geest; 3e tot Zijn eer. Het evangelie wat wij u predikten is opdat wij zouden bidden. Na zijn afscheidswoord werd Ds. Kok toegesproken door ouderling A. Versluis, die namens de kerkeraad en gemeente er nog op wees wat de prediking

van dit evangelie voor onze gemeente betekent. Dat Ds. Kok dit evangelie in de bewogenheid van zijn hart gebracht en ten volle Gods raad verkondigd had. Dat wij als gemeente bedroefd zijn dat hij van ons heen gaat. Daarna werd hij toegesproken door Ds. G. Blom, die namens de classis Utrecht sprak. Hij bedankte Ds. Kok voor het werk dat hij in dit deel van de kerk gedaan had, en wenste de dominee en zijn vrouw Gods zegen toe in zijn nieuwe gemeente Nijkerk.

Scriba

### BEVESTIGING EN IN'TREDE DS. R. KOK TE NIJKERK

Donderdag 18 juli j.l. was het een blijde dag voor de gemeente van Nijkerk, toen Ds. R. Kok aan deze gemeente verbonden werd. Hij werd bevestigd door zijn schoonzoon Ds. C. den Hertog van Harderwijk. Hij bediende het Woord uit Psalm 92 : 14 t/m 16. Die in het huis des Heeren geplant zijn, die zal gegeven worden te groeien in de voorhoven onzes Gods. Het hoofdstema van de prediking was: De kerk des Heeren bezit een wonderlijke energie. Met als punten, ten eerste, de oorsprong, ten tweede de kracht, en ten derde de openbaring van deze energie. Na de bevestiging werd Ds. Kok toegezongen uit Psalm 71 : 13: blijf hem in zijn grijsheid sterken. Ds. Kok bediende het Woord uit 2. Corinthe 5 : 10 t/m 15. Want de liefde van Christus dringt ons. De prediking was samengevat in 3 punten, n.l. 1. de kracht van ons geloof, 2. de grond van onze hoop, 3. de vreugde van ons hart. De bezielende predikatie werd aandachtig beluisterd. Waarin Gods liefde voor een arm on-daar benadrukt werd, recht zou het zijn als de Heere ons voor eeuwig verstoten had. Maar in zondaarsliefde zond Hij Zijn Zoon. We moeten alles in Hem zoeken, niets uit ons, maar alles uit Hem, Hem alleen. Niet Christus en en ik, of ik en Christus. We moeten ons leven verliezen om door Hem behouden te worden. Wij dan, kennende de schrik des Heeren, bewegen de mensen tot het geloof. Deze wereld gaat voorbij. Maar de liefde Gods blijft tot in eeuwigheid. Het ligt niet in ons, maar buiten ons, onze hoop ligt in Christus. Dat hebben wij allen nodig.

Na het uitspreken van de zegen, sprak namens de kerkeraad en gemeente ouderling R. Bulman, waarna Ds. Kok werd toegezongen uit Psalm 134. Daarna sprak de bevestiging Ds. C. den Hertog, vervolgens namens de classis Amersfoort en als consulente, Ds. P. den Butter: het is voor u geen onbekende classis, en wij zijn blij dat u weer in ons midden bent. Hij wenste hem veel zegen toe in Nijkerk. Namens de plaatselijke kerken sprak Ds. var Slooten, Herv. pred. Ds. Iz. Kok, zoon van Ds. Kok, sprak namens de kinderen een kort woord en vertelde wat over het leven van zijn vader, en zag de goedheid Gods wel bijzonder in deze bevestiging. Tot slot sprak de oud-pred. van de gemeente Ds. P. Roos van Middelharnis. Hij feliciteerde Ds. Kok en de gemeente, en wenste allen de zegen des Heeren toe. Voor deze dienst, die in één der grootste kerkgebouwen van Nijkerk gehouden werd, bestond een enorme belangstelling.

J. Rosman

## Boekbespreking

Jaarboek 1968 van de Christelijke Gereformeerde Kerken in Nederland. Boekhandel en Uitgeverij D. J. van Brummen, Dordrecht.

Dit jaarboek is verzorgd onder redactie van Ds. L. S. den Boer, Ds. M. Drayer en Ds. J. H. Velema. Het bevat de verwerkte gegevens van kerkeraden en andere instanties. Nieuw is een lijst van emeriti predikanten en predikants-weduwens. Zie blz. 113/114. Het jaarboek is een onmisbare gids voor allen, die een bepaalde positie in het kerkelijk leven innemen of daarvoor belangstelling hebben.

Het valt op, dat bij de verjaardagen van het Koninklijke Huis de verjaardag van Mr. Van Vollenhoven niet is vermeld. Onder de Periodieken wordt op blz. 164 Bewaar het Pand genoemd. Het redactie-adres wordt aangegeven als Pr. Marijkestraat 17, Meerkerk. Dit moet zijn Prinses Marijkeweg 13, Meerkerk. We vinden het enigszins storend, dat tussen de officiële gegevens bladzijden met advertenties voorkomen.

Na de noodzakelijke kerkelijke gegevens volgen enkele artikelen.

Het eerste en langste is van Ds. Velema en handelt over: 1967 in kerkelijke vogelvlucht. Met veel belangstelling hebben we dit artikel gelezen. Het is dit wel waard. We hebben wel opmerkingen en daarvan willen we iets vermelden.

Op blz. 177 wijst de schrijver er op, dat onze kerken niet overal op dezelfde wijze zich openbaren en op elke plaats dezelfde „image” tonen. Hij acht dit op zichzelf genomen niet verkeerd. Wat betekent dit „op zichzelf genomen”? Dat begrijpen we niet. De gemeenten van Klein-Azië vertoonden ook niet dezelfde „image”, maar als we de brieven van Christus aan deze gemeenten lezen, kunnen we zien, dat Hij alles afkeurt, wat niet in overeenstemming is met Zijn beeld. De praktijk leert wel, dat dit verschil in „image” allerlei bedenkelijke verschijnselen meebrengt, landelijk en plaatselijk.

Op blz. 185 merkt de schrijver op, dat het kerkelijke leven in deze 60 jaren — het gaat hier over Ds. H. Visser, die 60 jaar in het ambt stond — zoveel verschuivingen onderging. Dat woord verschuivingen is voor bovengenoemde zaak ook van belang. Door verschuivingen raakt iets van zijn plaats. Daardoor ontstaan allerlei scheuren, misstanden en gevaren. Denk slechts aan grondverschuivingen. Hoe meer verschuivingen, des te ernstiger de toestand wordt. Hier ligt naar onze mening ook één van de oorzaken waarom onze kerken in plaatsen, waar anders zou mogen verwacht, „geen voet aan de grond” kunnen krijgen. Zie blz. 178. In 1892 stonden onze kerken met de rug naar de Gereformeerde Kerken. Gelukkig is dat in verschillende plaatsen nog het geval, maar te vrezen is, dat dit in vele gemeenten grotendeels of helemaal anders is geworden.

Laat dit genoeg zijn. Ieder die het jaarboek aanschafte late dit artikel niet ongelezen. Het handelt over allerlei zaken, die in het kerkelijke leven van betekenis zijn. Het is de zienswijze van de schrijver, waar we het niet in alles mee eens behoeven te zijn. Ds. Velema denkt ook aan de predikanten, die in 1967 jubileerden.

Er volgt een in Memoriam. Daar lezen we van overleden predikanten, die de kerk jarenlang gediend hebben.

Hierop krijgen we nog artikelen over: Het Convent van Wezel 1568 van Ds. M. Drayer, Kerk en evangelisatie van Ds. P. op den Velde, en Diakonaat in deze tijd van Ds. G. van Westrienen Jr., waarop we niet nader behoeven in te gaan.

Het jaarboek kost f 3,40.

B

Zo juist verschenen:

### „ACTA OF HANDELINGEN

van de Synode te Dordrecht in de jaren 1618-1619”

1016 pag., groot formaat, geb. in pr. band f 45.—  
later f 55,—.

### Verklaring van de brief aan de Galaten

door Dr. Maarten Luther

Prachtig gebonden

f 24.50

Beide boeken zijn een onmisbaar bezit voor ieder, die de leer der vaders wenst te onderzoeken.

Verder leveren wij alle nieuwe uitgaven per omgaande en franko. Ruime sortering reformatische theologie, Bijbels en Psalmboeken.

## BOEKHANDEL J. BUTIJN

NIJEUWSTRAAT 15 - WOERDEN - TELEF. 03480-2889

Verschenen:

### CALVIJN OVER GENESIS 1 - 3

In deze brochure het machtige commentaar van Johannes Calvijn op de eerste drie hoofdstukken van Genesis (uit het Latijn vertaald door Dr. S. O. Los, uitgave 1901).

Het is een weelde om in deze tijd, nu de eerste drie hoofdstukken van Genesis steeds meer in diskrediet komen, de duidelijke en schriftuurlijke taal van Calvijn over Genesis te horen en te lezen.

Omvang 124 pagina's. Prijs f 3.25

### Uitgeverij BOLLAND - Vlaardingen

SAMUEL ESMEIJERSTRAAT 57 — TEL. 010-348545

Giro 129206

(Uitgave in samenwerking met de Geref. Bibliotheek te Meeuwen.)

## HANDHAVING STATENVERTALING

Het bestuur van de Stichting tot handhaving van de Statenvertaling belegt dit jaar D.V. twee landelijke samenkomsten:

### zaterdag 10 augustus

van tien tot drie uur  
Noorderkerk te RIJSEN

### zaterdag 31 augustus

van half elf tot drie uur  
kerk Geref. Gem. te MIDDELBURG

SPREKERS IN RIJSEN: 's morgens Ds. E. du Marchie van Voorthuysen, Ds. S. de Jong, Ds. G. Schipaanboord en Ds. M. van Beek. 's Middags Ds. H. A. Vosman, Ds. H. van Leeuwen en Ds. A. W. Verhoef.

SPREKERS IN MIDDELBURG: 's morgens Ds. J. van Haaren, Ds. J. P. Verkade, Ds. J. Catsburg en Ds. E. Venema. 's Middags Ds. J. van Prooyen, Ds. C. Harinck en Ds. G. A. Zijdeveld.

Ruime middagpauzes.  
Mededelingen over het werk van de stichting, inzonderheid over de arbeid om tot een nieuwe zuivere uitgave van de Statenvertaling te komen.

Inlichtingen vragen, brochures bestellen, donateurs opgeven, gratis kontakblad Standvastig aanvragen bij het sekretariaat: Ir. L. R. T. Oskam, Mauritsweg 60, Dordrecht.

VERSCHEENEN:

### HET TOEZICHT OP DE DIENAREN DES WOORDS DOOR DE KERKELIJKE VERGADERINGEN

door Prof. J. HOVIUS

In deze aktuele brochure vraagt Prof. Hovius de aandacht voor een zeer aktueel probleem, n.l. het toezicht op leer en wandel van de Dienaren des Woords door de kerkelijke vergaderingen.

In het woord vooraf schrijft Prof. Hovius o.a.: „Moge de bestudering van deze studie de Reformatische kerken in ons land sterken in de strijd tegen het voortdurende gevaar van schijnbaar overgeleverd te zijn aan de willekeur in opvattingen en handelingen van haar dienaren”.

Omvang 40 pagina's

Prijs f 2,90

Bestellingen telefonisch of schriftelijk aan:

THEOLOGISCHE BOEKHANDEL & ANTIQUARIAAT

### TON BOLLAND

Samuel Esmeijerstraat 57, Vlaardingen  
Telef. 010-348545